

Nr 252.

Ankom till riksdagens kansli den 5 juni 1939 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till konjunkturinstitutet för budgetåret 1939/40.

(3:e avd.)

I anslutning till sina i årets statsverksproposition under sjunde huvudtiteln, punkterna 17—19, gjorda framställningar har Kungl. Maj:t i propositionen nr 273, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden den 21 april 1939, föreslagit riksdagen att

dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning för konjunkturinstitutet,

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för samma institut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40,

dels för budgetåret 1939/40 anvisa

a) till Konjunkturinstitutet: Avlöningar ett förslagsanslag av 79,600 kronor,

b) till Konjunkturinstitutet: Omkostnader ett förslagsanslag av 10,000 kronor,

c) till Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar ett reservationsanslag av 100 kronor,

dels ock besluta, att utgående reservation å det för budgetåret 1938/39 anvisade reservationsanslaget till fortlöpande konjunkturundersökningar skall överföras till reservationsanslaget för budgetåret 1939/40 till Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar.

Konjunkturinstitutet, som har till uppgift att utföra fortlöpande undersökningar av den ekonomiska utvecklingen, står *för närvarande* under ledning av en nämnd, bestående av fem ordinarie ledamöter. Kungl. Maj:t förordnar en av ledamöterna att vara nämndens ordförande och en ledamot att såsom jourhavande ledamot hava det närmaste inseendet över verksamheten vid institutet. Kungl. Maj:t förordnar vidare representanter för nationalekonomisk och statistisk vetenskaplig forskning ävensom för olika områden av det ekonomiska livet att vara adjungerade ledamöter av nämnden.

Till ordföranden och jourhavande ledamoten utgår arvode med respektive 1,800 kronor och 2,000 kronor för år räknat. Till övriga ordinarie ledamöter utgår ersättning med 18 kronor för sammanträdesdag, till adjungerad ledamot jämlikt kommittékungörelsen samt till sakkunniga och annan personal vid institutet enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Undersökningsarbetet utföres av vid institutet anställda sakkunniga, vilka förordnas av Kungl. Maj:t efter förslag av nämnden. Annan personal äger nämnden anställa jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande i varje särskilt fall.

För närvarande tjänstgöra vid institutet två sakkunniga mot en ersättning av 700 kronor i månaden vardera. I fråga om den övriga personalen har genom olika Kungl. Maj:ts beslut förordnats, i huvudsak, att vid institutet må vara anställda en assistent med ersättning av högst 500 kronor för månad, tre amanuenser (medgivna ersättningsbelopp 350, 250 — eller i förekommande fall belopp motsvarande i anledning av anställningen förlorade avlöningsförmåner — respektive 250 kronor i månaden) samt fyra räkne- och skrivbiträden (medgivna ersättningsbelopp 300, 250, 200 respektive 200 kronor i månaden). Nämnden har därjämte bemyndigats att i särskilda fall anlita experter för en kostnad av sammanlagt högst 500 kronor för månad samt att av till förfogande ställda medel bestrida utgifter för tillfällig förstärkning av arbetskraften för räkne- och skrivgöromål.

Kostnaderna för institutet bestridas från ett särskilt reservationsanslag till fortlöpande konjunkturundersökningar, som för innevarande budgetår uppförts med 60,000 kronor.

I skrivelse den 9 februari 1939 har *nämnden för institutet* framlagt förslag till en fastare organisation av institutets verksamhet. Nämnden har därvid hemställt om inrättande av en tredje arvodesbefattning samt föreslagit, att arvodet för en av de sakkunniga skulle bestämmas till belopp motsvarande begynnelselönen inom lönegrad A 30 och för de två övriga till belopp motsvarande begynnelselönen inom lönegrad A 26.

Vidare har nämnden föreslagit, att ytterligare en assistent anställs mot ett arvode av 500 kronor per månad samt att biträdespersonalen beredes extraordinarie anställning, därav en i 9:e och tre i 4:e lönegraden. Härutöver beräknar nämnden ett belopp av 4,000 kronor för tillfällig förstärkning av arbetskraften å nämndens kansli. I anslutning härtill uppskattar nämnden avlöningskostnaderna till 78,300 kronor.

Vid sidan härav beräknas för omkostnader ett förslagsanslag av 7,000 kronor samt för särskilda utredningar ett reservationsanslag av 100 kronor, varvid nämnden förutsatt, att utgående reservation å det för innevarande budgetår anvisade anslaget till fortlöpande konjunkturundersökningar skulle överföras till det nya utredningsanslaget.

I ärendet hava, bland andra, *statskontoret* och *civilförvaltningens lönenämnd* avgivit yttranden.

Departementschefen har för egen del i fråga om institutets organisation och personalens löneförmåner anfört följande.

Under de två år konjunkturinstitutet nu varit i verksamhet har arbetet bedrivits i relativt fria former inom en organisatorisk ram, fastställd av Kungl. Maj:t i anslutning till för riksdagen framlagda planer. Verksamheten

har i främsta rummet inriktats på att uppbygga ett tillfredsställande underlag för fortlöpande konjunkturundersökningar till näringslivets och det allmännas tjänst. I detta syfte ha specialutredningar på olika betydelsefulla områden organiserats, anstalter träffats för en utbyggnad av centrala delar av den ekonomiska statistiken och vissa för konjunkturbedömningen grundläggande undersökningar av marknads- och investeringsförhållandena för viktigare industrier igångsatts. Resultaten av de hittills verkställda konjunkturundersökningarna ha offentliggjorts i varje halvår utgivna rapporter. Av de nyssnämnda, på allmännare ekonomiska problem inriktade undersökningarna är en beräkning av nationalinkomsten och dess fördelning på konsumtion och sparande, på olika näringsgrenar m. m. enligt vad jag inhämtat i huvudsak färdigställd och avsedd att publiceras inom den närmaste framtiden.

Nämnden för konjunkturinstitutet har nu framställt förslag om en fastare organisation av institutet. Även enligt min mening har tillräcklig erfarenhet vunnits om institutets möjligheter att fylla behovet av förbättrad ekonomisk information och om de lämpliga arbetsformerna, för att ställning skall kunna tagas till utredningsverksamhetens organisation. Det är ur statsmakternas synpunkt givetvis icke önskvärt, att denna längre än nödvändigt lämnas i hittillsvarande grad oreglerad.

Beträffande organisationsformen kan jag ansluta mig till nämnda förslag, som går ut på den förändringen i de sakkunnigas och kanslipersonalens ställning, att de förra skulle erbjuda tidsbegränsade förordnanden såsom tjänstemän, inordnade under civila avlöningsreglementet på i huvudsak samma sätt som vissa professorer vid konstakademien, medan kanslipersonalen skulle beredas anställning såsom extra ordinarie tjänstemän. Det nuvarande allmänna utredningsanslaget skulle i samband därmed uppdelas på myndighetsanslag av sedvanlig typ.

Nämnden har vid framläggandet av sina anslagsberäkningar förordat en förstärkning av den nu vid institutet anställda personalen med en sakkunnig och en assistent. Denna förstärkning ligger inom ramen av den ursprungligen för riksdagen framlagda organisationsplanen. Den synes mig väl motiverad av hittills vunna erfarenheter av det vid institutet utförda arbetets kvalitativt såväl som kvantitativt krävande natur. Jag förutser vidare, att arbetet för den ekonomiska försvarsberedskapens stärkande — närmast på det prispolitiska området — samt de spörsmål som kunna aktualiseras i samband med de planerade överläggningarna mellan representanter för regeringen och för näringslivet skola tillföra institutet ytterligare arbetsuppgifter.

Jag framlägger denna dag i annat sammanhang förslag om lönereglering för de sakkunniga vid institutet och tillstyrker därvid i huvudsak de av nämnden föreslagna löneställningarna. Därvid har jag beaktat ej endast de av arbetsuppgifternas krävande beskaffenhet betingade höga kompetenskraven utan även de anspråk på en självständig vetenskaplig insats som ställas på de sakkunniga och det personliga författaransvar som åvilar dem, förhållanden vilka sakna motsvarighet inom de statistiska verken och ej kunna anses tillräckligt kompenserade av de fördelar en anställning vid institutet i övrigt kan erbjuda. Den föreslagna löneställningen torde vara erforderlig för att förvärva och vid institutet behålla kvalificerad arbetskraft.

Ej heller har jag funnit anledning till erinran mot de föreslagna löneförmånerna för kanslipersonalen.

Arvodena för de båda assistentbefattningarna ha av nämnden beräknats till 500 kronor för månad. Denna beräkningsgrund torde kunna godtagas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att med beaktande av förelig-

gande omständigheter fastställa ersättningen till lägre såväl som högre belopp. Arvode till assistent bör likväl ej få utgå med mera än 600 kronor för månad.

Amanuensarvodena ha beräknats till 350 kronor för månad. I regel synas de mig dock icke böra fastställas till högre belopp än 250 kronor för månad. Det av nämnden angivna beloppet bör få överskridas endast för den händelse såsom amanuens anställes tjänsteman i annat verk, i vilket fall ersättning bör utgå för i anledning av uppdraget mistade avlöningsförmåner. Beträffande antalet amanuenser vid institutet ansluter jag mig till nämndens förslag, att detta för nästa budgetår skall bestämmas till tre.

Arvode utgår för närvarande till nämndens ordförande med 1,800 kronor för år, till dess jourhavande ledamot med 2,000 kronor för år, till en var av dess ordinarie ledamöter med 18 kronor för sammanträdesdag och till dess adjungerade ledamöter enligt kommittékungörelsen. I dessa ersättningsgrunder finner jag för närvarande ej anledning till ändring. Om den föreslagna omorganisationen skulle visa sig medföra minskat arbete för den jourhavande ledamoten, torde reduktion av arvodet få beslutas av Kungl. Maj:t.

Rörande medelsbehovet för nästa budgetår yttrar departementschefen här-
efter:

Under *avlöningsanslaget* bör till en början upptagas en förslagsvis angiven anslagspost till *avlönningar till tjänstemän å ordinarie stat*. Av denna böra bestridas avlöningarna åt de sakkunniga. I enlighet med propositionsförslaget till avlöningsbestämmelser bör sammanlagda årliga lönebeloppet för de sakkunniga beräknas till $(12,000 + 2 \times 10,000 =) 32,000$ kronor. Då tjänste- och familjepensionsrätten är avsedd att omedelbart regleras, till en början genom provisoriska föreskrifter, bör beloppet minskas med de pensionsavdrag, som kunna ifrågakomma. Dessa torde kunna beräknas till i runt tal 2,100 kronor. Å andra sidan kunna kostnadsökningar som beröra denna anslagspost föranledas av vissa av de föreslagna avlöningsbestämmelserna. Dylika kostnadsökningar torde emellertid icke kunna så bestämt uppskattas, att de böra påverka beräkningen av anslagsposten. Denna synes böra upptagas till ett avrundat belopp av 30,000 kronor.

Vidare böra under en anslagspost till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, beräknas arvoden till nämndens ordförande och ledamöter med 5,000 kronor samt ersättningar till assistent- och amanuenspersonalen med 24,600 kronor. Anslagsposten kan således beräknas till ett avrundat belopp av 30,000 kronor. Posten torde med beaktande av vad jag i det föregående anfört rörande antalet och storleken av från densamma utgående arvoden kunna anvisas förslagsvis.

Till *avlönningar till övrig icke-ordinarie personal* bör upptagas en anslagspost, fördelad på en delpost till grundavlönningar m. m. och en delpost till avlöningsförhöjningar m. m. Såsom nämnden föreslagit bör grundavlöningsposten upptagas till 16,000 kronor och delposten till avlöningsförhöjningar m. m. till förslagsvis 800 kronor. Anslagspostens summa skulle således uppföras med 16,800 kronor.

Till rörligt tillägg bör uppföras en anslagspost av förslagsvis 2,800 kronor.

Avlöningsanslagets summa skulle i enlighet härmed utgöra $(30,000 + 30,000 + 16,800 + 2,800 =) 79,600$ kronor.

Om kostnadsanslaget har av nämnden beräknats till 7,000 kronor. De ökade tryckningskostnader, som kunna förmedlas av de ytterligare utredningar, vilka enligt vad jag tidigare anfört torde böra uppdragas åt institutet, synas böra förmedla en höjning av anslaget till 10,000 kronor.

I fråga om *utredningsanslaget* biträder jag nämndens förslag. Anslaget bör i enlighet härmed upptagas till 100 kronor.

Utskottet har i sitt utlåtande nr 239 tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag om lönereglering för de sakkunniga vid institutet. Med hänsyn härtill och till vad departementschefen anfört finner utskottet motiverat, att jämväl institutets kanslipersonal beredes en fastare anställning på sätt i propositionen angivits. Då Kungl. Maj:ts förslag icke heller i övrigt givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må

a) godkänna följande personalförteckning för konjunkturinstitutet:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat:	
1 sakkunnig, tillika ledare för institutets undersökningar, lön enligt särskilda bestämmelser	—
2 sakkunniga, lön enligt särskilda bestämmelser	— ;

b) godkänna följande avlöningsstat för konjunkturinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	30,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	»	30,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar		
m. m.	kronor	16,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	800
	»	16,800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2,800
	Summa kronor	79,600;

c) för budgetåret 1939/40 under sjunde huvudtiteln anvisa

1) till *Konjunkturinstitutet*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 79,600 kronor;

2) till *Konjunkturinstitutet*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 10,000 kronor;

3) till *Konjunkturinstitutet*: *Särskilda undersökningar* ett reservationsanslag av 100 kronor;

d) besluta, att utgående reservation å det för budgetåret 1938/39 anvisade reservationsanslaget till fortlöpande konjunkturundersökningar skall överföras till reservationsanslaget för budgetåret 1939/40 till *Konjunkturinstitutet*: *Särskilda undersökningar*.

Stockholm den 5 juni 1939.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Gränebo*, *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Andersson* i Fältenborg, *Bergström*, *Gustafsson* i Benestad, *Ström* i Lidköping, *Larsson* i Varberg, *Carlström*, *Magnusson* i Kalmar, *Sundberg* och *Bäcklund*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Svensson* i Grönvik, *Eriksson* i Stockholm, *Danielsson*, *Ward*, *Staxäng*, *Andersson* i Malmö, *Bergström*, *Mårtensson* och *Hansson* i Rubbestad.
